

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

of Michael...knowing that we're good to be apart for so long. It's pure torture.

But here's some good news! My roommate Angela, the smelly one, has moved in with Zack, the potter. He has a shack on the grounds. So now, I have a room all to myself [3, p. 194].

This example illustrates the combination of two non-interconnected events in the life of a heroine with the help of the conjunction -but-. The use of the so-called «soft beginning» as a rising action testifies to a subjective assessment of facts. An unexpected transition to another topic reveals the importance of the information formulated in this paragraph, the information that is the matter of great urgency, since it is significant for the subject of the written speech.

Among the adverbs used in the letters and diaries of personages, the adverb «now» deserves special attention, which means the transition to a new thought, the summing up of the described events, or the signal of the termination of written communication, as well as the adjective «then», indicating the sequence of the displayed events.

As the results of the study show, the distribution of inter-paragraph connection varies depending on the type of written speech of personages. The choice of means of inter-paragraph connection depends on the factor of the addressee, the individual features of the addressee, the pragmatic setting of the written messages, as well as the type of written communication of personages.

1. Morokhovskiy A. N. Stylistics of the English Language: textbook / A. N. Morokhovskiy, O. P. Vorobyeva, N. I. Likhosherst, Z. V. Timoshenko – K.: Higher School., 1991. – 272 p.
2. Stylistics of Modern English: textbook / I.V. Arnold. – M., 1990. – 301 p.
3. Blume J. Forever: pocket books / J. Blume – N.Y., 1957. – 220 p.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ АВТОРСЬКОЇ КАЗКИ БРАТІВ ГРІММ «ХОРОБРИЙ КРАВЧИК»

Людмила Лузанова
старший викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Переклад як явище з'явилося ще тоді, коли у кожного народу почало розвиватися своє мовне середовище. Інакше кажучи, з'явилась необхідність у людях, які знали декілька мов і могли бути посередниками під час спілкування різних мовних культур. Сьогодні переклад – це самостійна наука, яка постійно розвивається, має свою напрацьовану теоретичну базу, методи дослідження та широку систему термінів.

За визначенням деяких відомих перекладознавців, переклад – це розумова діяльність, процес передачі змісту, висловленого однією мовою, засобами іншої мови та результат цього процесу [8, с. 2]. В.С. Науковець Виноградов визначає переклад, як «викликаний суспільною необхідністю процес і результат передачі інформації (змісту), вираженої в

письмовому або усному тексті однією мовою, за допомогою еквівалентного (адекватного) тексту іншою мовою» [5, с. 12]. Л.С. Бархударов розглядає переклад як «процес трансформації мовленнєвого утворення однією мовою в мовленнєве утворення іншою мовою при збереженні незмінного значення» [2, с. 8]. За В.Н. Комісаровим, художнім перекладом іменується вид перекладацької діяльності, задача якого полягає в народженні вихідною мовою мовного повідомлення і який здатен робити художньо-естетичний вплив на ту мову, на яку ми перекладаємо [9, с. 17].

Метою будь-якого перекладу є адекватний переклад тексту, який повинен відтворювати зміст і форму оригіналу засобами іншої мови та викликати у іншомовного реципієнта таку реакцію, яка

відповідає комунікативній спрямованості відправника. В перекладацькій діяльності особливої значущості набувають інструменти, які перекладач збирається використати, щоб виконати адекватний переклад. Отримавши оригінал, перекладач проводить ряд системних операцій, які допомагають створити текст перекладу. Іншими словами – це перетворення або трансформація оригіналу в текст перекладу. На цьому і ґрунтується трансформаційна теорія перекладу.

Це питання вже багато років вивчається в перекладознавстві такими науковцями, як Л.С. Бархударов, В.С. Виноградов, В.Н. Комісаров, О.Д. Швейцер, Я.І. Рецкер, Л.К. Латишев, А.Ф. Архіпов, Т.Р. Кияк, А. В. Мамрак та багато інших.

Відмінності в системах мов і правилах використання мовних одиниць постійно створюють визначення проблеми в процесі перекладу, внаслідок чого перекладач вимушений удаватись до перетворень, що називаються перекладацькими трансформаціями. Прийоми логічного мислення, за допомогою яких розкривається значення іншомовного слова в контексті, прийнято називати лексичними трансформаціями. Суть трансформації полягає в заміні лексичної одиниці, що перекладається, словом або словосполученням, яке реалізує сему цієї одиниці мови оригіналу [6, с. 1].

Метою нашої статті є розкриття сутності лексико-семантичних трансформацій та дослідження їх прояву під час перекладу авторського тексту, що передбачає вирішення наступних завдань: розкриття поняття «перекладацька трансформація»; висвітлення різних класифікацій перекладацьких трансформацій; виявлення в тексті перекладу казки братів Грімм «Хоробрий кравчик» лексико-семантичних трансформацій та визначення мотивів їх використання. *Матеріалом* для дослідження послужила авторська казка братів Грімм «Хоробрий кравчик» та її

переклад, виконаний С.Й. Сакидон та Є.О. Поповичем.

Актуальність теми нашої статті визначається необхідністю повного виявлення і всебічного вивчення лексичних трансформацій, використаних в перекладі авторського тексту казки для досягнення адекватності перекладу. Такий аналіз дасть багато прикладів використання ЛТ для майбутніх перекладачів.

Розглядаючи формальні одиниці оригіналу й перекладу, як взаємозалежні трансформи (структури, які перекладаються), теорія перекладу тим самим відводить важливе місце порівняльному вивченню різномовних форм, між якими можуть установлюватися відносини перекладацької еквівалентності. Це допомагає створити теоретичну базу для опису системи перекладацьких відносин двох конкретних мов, що становить одне з головних завдань перекладацької діяльності. Також стає можливим опис у термінах трансформації самого процесу перекладу. При зіставленні вихідних і кінцевих форм перекладацьких перетворень, можна виявити різні типи трансформації при перекладі, які надають перекладачу знання про так звані «перекладацькі прийоми», які широко використовуються під час перекладу [11].

Перекладацькі трансформації – перебудови, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу [10, с. 142]. З метою визначення перекладацьких трансформацій науковці обирають різні ключові слова, визначаючи їх як «прийоми логічного мислення» (Я.І. Рецкер), перетворення, заміни у процесі перекладу однієї форми вираження іншою (О.Д. Швейцер), міжмовні перефразування (Л.К. Латишев), засоби перекладу за умови відсутності словникової відповідності або неможливості використання таких відповідників з огляду на контекстуальне оточення (В.Н. Комісаров) [9, с. 2]. Л.С. Бархударов цілком слушно проектував перекладацькі трансформації як міжмовні перетворення

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

на досягнення перекладацької еквівалентності (адекватності) перекладу попри розходження у формальних і семантичних системах двох мов [2, с. 43].

Трансформації, як відомо, є основою більшості засобів перекладу. Вони полягають у заміні формальних та семантичних характеристик мовної одиниці. Перекладач може використовувати трансформації під час перекладу різних текстів у тих випадках, коли відсутні регулярні відповідники в мові перекладу, або вони не можуть бути використаними в умовах контексту [10, с. 142].

У сучасному перекладознавстві не існує єдиної точки зору щодо класифікації перекладацьких трансформацій. Українські дослідники Кияк Т.Р., Науменко А.М. та Огуй О.Д. визначають, що мовним рівням мають відповідати рівні перекладу (фонетичний, морфологічний, лексичний, синтаксичний), які пов'язані з певними типами трансформацій та пропонують наступну класифікацію трансформацій: фонетично-імітаційні, морфолого-категорійні, лексико-семантичні та синтаксично-реченнєві трансформації [7, с. 132]. За класифікацією Л.С. Бархударова перекладацькі трансформації поділяються на такі: випущення, додавання, перестановки і заміни [2, с. 112].

Російський дослідник А.Ф. Архіпов розділяє усі прийоми перекладацьких трансформацій на граматичні та лексико-семантичні. До лексично-семантичних трансформацій, на думку А.Ф. Архіпова, належать: додавання слів, словосполучень і речень; випущення лексичних елементів; лексичне розгортання, тобто використання замість слова певного словосполучення, що має таке ж саме значення; лексичне згортання, тобто використання замість словосполучення слова, без суттєвої заміни його значення; стилістична нейтралізація – вмотивоване позбавлення експресивності, емоційності, обраного функціонально-стилістичного відтінку; стилістична спеціалізація – вмотивоване використання замість стилістично-нейтральної одиниці

елемента з експресивним, емоційним чи обраним функціональним відтінком; генералізація – заміна видового поняття родовим; конкретизація – заміна родового поняття видовим; логічний розвиток – використання замість даного елемента дійсності іншого, який знаходиться з першим у нерозривному зв'язку; антонімічний переклад – переклад за допомогою антоніма ключового слова з одночасним додаванням чи опущенням заперечення; конверсивна заміна – заміна даного відношення елементів ситуації на протилежне; цілісне перетворення – корінна зміна способу опису ситуації, яка складається зразу з декількох трансформацій [1, с. 111].

Можна зробити висновок, що на сьогодні існує безліч класифікацій перекладацьких трансформацій, які пропонують різні автори. Проте більшість науковців наголошують, що всі перекладацькі трансформації поділяються на лексичні, граматичні та змішані.

У нашому дослідженні ми обираємо класифікацію лексико-семантичних трансформацій за А.Ф. Архіповим, яка є найбільш розгорнутою і дає нам можливість детально проаналізувати використання лексичних трансформацій при перекладі казки братів Грімм «Хоробрий кравчик».

Лексичний елемент перекладається не окремо, а в сукупності його контекстуальних зв'язків і функціональних характеристик, що й демонструє, зокрема, переклад багатозначних слів. Знання словникових відповідників є необхідною, але недостатньою умовою адекватного перекладу лексики, оскільки контекст часто диктує необхідність відхилення від словникових відповідників.

Під час аналізу перекладу казки братів Грімм «Хоробрий кравчик», зробленого перекладачами С.Й. Сакидон та Є.О. Поповичем, ми знайшли всі види лексико-семантичних трансформацій за А.Ф. Архіповим.

Більш уживаною лексико-семантичною трансформацією у казці є

сміслові узгодження. *Сміслові узгодження* – це прийом за допомогою якого переклад слова здійснюється не на основі словникових відповідників, а на основі контексту [10, с. 151]. Наприклад: *Die Frau stieg die drei Treppen mit ihrem schweren Korbe zu dem Schneider herauf und musste die Töpfe sämtlich vor ihm auspacken.* – Жінка й собі зраділа, що швидко спродається, зайшла до кравчика і показала йому свої глечики *Da fanden sie die Riesen in ihren Blute schwimmen, und ringsherum lagen die ausgerissenen Bäume.* – Аж там мертві велетні лежать, не ворухнуться, а навкруги вирвані дерева. Перекладачі використовують цю трансформацію при перекладі казки, для того щоб діти могли без ускладнень сприймати інформацію. Іноді узгодження лексичних одиниць викликано логічним розвитком подій у казці.

Логічний розвиток є таким прийомом контекстуальної заміни, коли в перекладі використовується слово, значення якого є логічним розвитком значення слова, що перекладається. Подібні відхилення від оригіналу іноді необхідні для досягнення адекватності перекладу, оскільки в мовах оригіналу й перекладу можуть діяти різні мовленнєві норми та існувати різні традиції мовлення [12, с. 204]. Логічний розвиток, так само як і інші види лексичних трансформацій, стосується не окремо взятого слова, а мінімум словосполучення, певної смислової групи. Зазначимо, що при подібній трансформації відбуватимуться й граматичні видозміни конструкцій. Наприклад: „*Das mach mir nach,*“ sprach der Riese, „*wenn du Stärke hast.*“ – А тепер ти спробуй, – сказав велетень. *Als es abzog und zählte, so lagen nicht weniger als sieben vor ihm tot und streckten die Beine.* – А тоді дивиться – аж сім мух убив. У наступному прикладі трансформація логічного розвитку витікає з попередньої трансформації смислового узгодження (*sprang* – метнувся): *Dann sprang er in den Wald hinein und schaute sich rechts und links um.* – Метнувся він до лісу і роззирається довкола.

Досить частотними при перекладі авторських текстів виявилися трансформації *додавання й вилучення* слів. Трансформація додавання полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та/або дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують у культурі мови перекладу. Відповідно, вилучення – виправдане з точки зору адекватності перекладу, передусім норм мови перекладу, усунення в тексті перекладу тих плеонастичних або тавтологічних лексичних елементів, які за нормами мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту [12, с. 206]. Зрозуміло, що подібні трансформації вимагають від перекладача значної уваги, щоб у перекладі не було спотворено або зменшено обсяг оригінальної інформації. Зазначені прийоми зумовлені передусім розбіжностями лексико-семантичних систем обох мов, відсутністю однослівних відповідників. Таким чином, проаналізувавши всі випадки додавання та вилучення лексичних одиниць, можна зробити висновки, що існує декілька причин використання цих трансформацій у перекладі казки:

1. Додавання слів у переважній більшості випадків диктується застосуванням описового перекладу. Наприклад: *Vor dem Tore bemerkte er einen Vogel, der sich im Gesträuch gefangen hatte, der musste zu dem Käse in die Tasche.* – Біля воріт бачить – пташина заплуталась в кущах. Він і її сховав у кишеню. *Die Reiter wollten ihm keinen Glauben beimessen und ritten in den Wald hinein.* – «Вершники не йняли віри і поїхали в ліс подивитись. Дані трансформації було використано для більш детального опису подій і їх пояснення для дітей.

2. Поява додаткових лексем також пов'язується з мовленнєвими нормами мови перекладу. Наприклад: *Der Riese sprach: «Wenn du ein so tapferer Kerl bist, so komm mit in unsere Höhle und übernachtete bei uns».* – Тоді велетень каже: – Ну, якщо ти

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

такий хоробрий та дужий, то ходімо в нашу печеру. *Das Schneiderlei zog weiter, immer seiner spitzen Nase nach.* – А кравчик помандрував собі далі. Так у наших прикладах застосовуються лексичні додавання для поглиблення просторових та темпоральних зв'язків у тексті за нормами української мови, що полегшує сприйняття тексту перекладу дитиною.

3. Додавання цілих речень викликано бажанням перекладачів зберегти колорит казки, її національну своєрідність. Наприклад: *Der Riese den Schneider verächtlich an und sprach: «Du Lump! Du miserabler Kerl!».* – Велетень зневажливо подивився на кравчика та й каже: – Ах ти ж, голодранцю! Жалюгідна комахо! Ти ще рівнятимешся до мене?. *Da kam eine Bauersfrau die Straße herab und rief: «Gut Mus feil! Gut Mus feil!».* – Коли чує – йде вулицею жінка і вигукує: – Варення, смачне варення! Купуйте, грошей не шкодуйте!

4. Вилучення слів у більшості випадків пов'язане з необхідністю уникнути тавтології при перекладі. Наприклад: *Die Reiter wollten ihm keinen Glauben beimessen und ritten in den Wald hinein.* – Вершники не йняли віри і поїхали в ліс подивитись. *Vor dem Tore bemerkte er einen Vogel, der sich im Gesträuch gefangen hatte, der musste zu dem Käse in die Tasche.* – Біля воріт бачить – пташина заплуталась в кущах. Він і її сховав у кешеню.

5. Оскільки авторський текст призначений для дітей, то випущення деяких лексичних одиниць обумовлюється бажанням перекладачів полегшити й конструкції речень, й кількість інформації, яку може сприйняти дитина, не втрачаючи зміст перекладу. Наприклад: *«Das wäre?» antwortete das Schneiderlei, knöpfte den Rock auf und zeigte dem Riesen den Gürtel. «Da kannst du lesen, was ich für ein Mann bin».* – Аякже? – Відповідає кравчик і показує собі на пояс. – Ось прочитай, що я за один. *Das Schneiderlei zog weiter, immer seiner spitzen Nase nach.* – А кравчик помандрував собі далі.

Лексичне розгортання – використання замість слова –

словосполучення з таким самим основним значенням. Наприклад: *An einem Sommertag saß ein Schneiderlein am seinem Tisch am Fenster, war guter Dinge und nähte aus Leibeskräften.* Якось у ранці, саме серед літа, сидів молодий, веселий кравчик біля вікна і шив собі. *Das klang dem Schneiderlein lieblich in die Ohren, er steckte sein zartes Haupt zum Fenster hinaus und rief: «Hierherauf, liebe Frau, hier werden Sie Ihre Ware los».* Кравчик полюбляв солодощі, тож він зрадів і гукнув у вікно до жінки: – Гей, голубко, заходь сюди, продай мені варення.

Лексичне згортання – використання замість словосполучення слова без істотної зміни значення. Наприклад: *Dann sprang er in den Wald hinein und schaute sich rechts und links um.* – Метнувся він до лісу і роззирається довкола. *Nachdem es lange gewandert war, kam es in dem Hof eines königlichen Palastes, und da es Müdigkeit empfing, so legte es sich ins Gras und schief ein.* – Ішов він, ішов, поки прийшов до королівського палацу, а що стомився дуже, то ліг біля воріт на моріжечку та й заснув.

Звичайно, все багатоманіття контекстів не можна зафіксувати у словнику, навіть на рівні словосполучень. Тому однією з головних труднощів перекладу є необхідність підібрати конкретне значення слова чи словосполучення, відсутнє в словнику, але єдине, доречне в певному контексті. Важливим способом вибору контекстуального відповідника слова є перекладацька лексична трансформація – конкретизації значення [12, с. 202]. Конкретизація – заміна родового поняття видовим, найменування класу – найменуванням одного з підкласів. Різновидом конкретизації можна вважати заміну загального (збірного) поняття його складовими. Наприклад: *«Gerne», «sprach der Schneider», «das ist ein Kinderspiel».* – Залюбки спіймаю, – пообіцяв кравчик. – Це ж дитяча забавка. *Nachdem es lange gewandert war, kam es in dem Hof eines königlichen Palastes, und da es Müdigkeit empfing, so legte es sich ins Gras und schief*

ein. – Ішов він, ішов, поки прийшов до королівського палацу, а що стомився дуже, то ліг біля воріт на моріжечку та й заснув.

Генералізація значення слова – трансформація протилежна за напрямком конкретизації. Генералізація – заміна видового поняття родовим, назви підкласу – назвою усього класу [10, с. 149]. Унаслідок генералізації слово з вузьким значенням, що перекладається, замінюється в перекладі на слово із ширшим значенням, нерідко гіпонімом. При цьому слід бути обачним, щоб уникнути втрати точної інформації. Наприклад: *Die Reiter wollten ihm keinen Glauben beimessen und ritten in den Wald hinein.* – Вершники не йняли віри і поїхали в ліс подивитись.

Цілісне переосмислення передбачає вираження смислу сказаного на одній мові засобами іншої, які не є ані словниковими, ані контекстуальними відповідниками окремих слів. *Цілісне перетворення* – докорінна зміна способу опису ситуації, заміна образу, за допомогою трансформацій, які важко розмежувати. Наприклад: «*Wie gefällt dir das Stückchen, Kammerad?*» *fragte der Schneider.* – Ну як? – запитав кравчик. *Die Frau stieg die drei Treppen mit ihrem schweren Korbe zu dem Schneider herauf und musste die Töpfe sämtlich vor ihm auspacken.* – Жінка й собі зраділа, що швидко спродається, зайшла до кравчика і показала йому свої глечики.

Прийом цілісного переосмислення застосовується частіше за все при перекладі різного роду стійких висловів (фразеологізмів, прислів'їв тощо). Така трансформація ставить перед перекладачем вимогу широкої та глибокої соціокультурної компетенції, глибоких знань культури й мови обох народів: *Der Riese las «Sieben auf einen Streich...».* –

Велетень прочитав: «Коли злий буваю, то сьомох убиваю...».

Конверсивна заміна – відбувається заміна певного співвідношення елементів ситуації, що змальовується, на протилежне. Така заміна звичайно здійснюється шляхом використання відповідних слів-конверсивів, зміни порядку слів та синтаксичної функції слів у реченні [10, с. 150]. Наприклад: *Der König war traurig, dass er um des einen Willen alle seine treuen Diener verlieren sollte, wünschte, dass seine Augen ihn nie gesehen hätten, und wäre ihn wieder losgewesen.* – Зажурився король, що через одного всі вірні слуги хочуть його покинути. Краще б уже цей чоловік і на очі не показувався йому. Завдяки цієї трансформації простіше сприймається інформація у тексті перекладу.

Найменш вживаною лексичною трансформацією з розглянутих при перекладі казки є адаптація. *Адаптація* – перекладацький прийом, що полягає у заміні невідомого відомим та незвичного звичним. Наприклад: «*Gut Mus feil! Gut Mus feil!*» – Варення, смачне варення!

Отже, при перекладі художніх текстів, зокрема казок, виникає необхідність застосування перекладацьких лексичних трансформацій. У проаналізованому матеріалі зафіксовано конкретизацію й генералізацію значень, логічний розвиток, смислове узгодження, додавання й вилучення слова, цілісне перетворення, лексичне розгортання та згортання, конверсивна заміна і адаптація. Це зумовлено головним чином розбіжностями в лексико-граматичних системах двох мов, відмінностями їхніх стилістичних норм, правил синтагматичної сполучуваності лексем.

1. Архипов А.Ф. Самоучитель перевода с немецкого языка на русский / А.Ф.Архипов. – М.: Высш.шк., 1991. – 255 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода / Л.С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 237 с.
3. Беляков В. І., Токовенко А. Лексичні трансформації при перекладі художніх текстів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://confcontact.com/2013_04_17/13_Belyakov.htm
4. Брати Грїмм Казки / Для шкільного віку; Пер. С. Й. Сайкидон та Є.О. Попович; Дніпропетровськ: Січ, 1993. – 144 с.

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

5. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В.С. Виноградов. – М. : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
6. Гончаренко Л. Теоретичні засади дослідження перекладацьких трансформацій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: oldconf.neasmo.org.ua/node/3032
7. Кияк Т.Р. Теорія і практика перекладу німецької мови / Т.Р. Кияк, А.М. Наумко, О.Д. Огуй. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 592 с.
8. Кобякова І. Проблеми перекладу мовних реалій / І. Кобякова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: essuir.sumdu.edu.ua ›
9. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учебн. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с.
10. Кучер З.І. Практика перекладу: навч.посібник для студ.вищ.навч.заклад./ З.І. Кучер, М.О. Орлова, Т.В. Редчиць. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 504с.
11. Михайленко О.О. Методологія перекладу: понятійно-термінологічні особливості / О.О. Михайленко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2013_43_3/083_089.pdf
12. Остроушко О.А. Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою / О.А. Остроушко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: journal.kpdu.edu.ua/filstd/article/.../708/650
13. Селіванова О. О. Нова типологія перекладацьких трансформацій (на матеріалі українсько-російського перекладу) / О.О. Селіванова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://selivanova.net/downloads/new%20typology%20of%20transformations%20in%20translation.doc>

ЖАНР ФЕНТЕЗІ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ

Олег Манахов

викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Фентезі як літературний феномен виник не так давно. Його поява в англійській літературі на рубежі XIX – XX ст. була пов'язана з кризою наукового позитивізму і потребою суспільства у міфологічному осмисленні сучасності. У кандидатській дисертації «Володар перснів» Дж. Р. Р. Толкіна і проблема сучасної літературної міфотворчості» [1] Р. Кабаков розглянув означене питання, беручи за основу ідею Є. Мелетинського про потужну реміфологізацію свідомості та культури, що протистоїть усьому деміфологізуючому процесу в цілому. Одна з основних причин цьому полягає, на думку вченого, в міфомисленні сучасних людей [1]. Антиномія між логічним та дологічним мисленням – це штучна антиномія, – писав К. Леві-Стросс [2]. За його словами, немає особливої різниці між мисленням давньої людини і сучасника.

На думку українського дослідника А. Нямцу, традиційні структури відіграють

роль своєрідного етичного дзеркала, що відображає й пояснює глибинні тенденції епохи-реципієнта в їх складній взаємозалежності і взаємозумовленості. Для сучасної культури характерні інтенсивні пошуки нової духовності, що не руйнує і не відхиляє загальнокультурні традиції, а вичленовує в них необхідне для сучасності [3]. Це свідчить, що фентезі є ніби своєрідним містком між минулим і сьогоденням, дозволяє читачеві сягнути у глибину часів, долучитися разом з автором до їх створення.

Розглядаючи фентезі в контексті літературної і культурної традиції дослідники наголошують на його синтетичній природі. Відтак поняття *фентезі* розуміємо як жанровий різновид фантастичної літератури, що інтегрує в собі елементи фантастики, казки, міфів, героїчного епосу, лицарського роману як прецедентні тексти в індивідуально-авторській інтерпретації. Фентезійні події